

MARCIN J. KOSZOWY

**23 Mi dzynarodowe Sympozjum Wittgensteinowskie
Kirchberg am Wechsel, 13-19 sierpnia 2000 r.**

Mi dzynarodowe Sympozja Wittgensteinowskie organizowane s od roku 1977 w austriackiej miejscowoci Kirchberg am Wechsel, gdzie jako nauczyciel szkoły podstawowej przebywał Ludwig Wittgenstein. Pierwsze odbyło si w 25 rocznic mierci Wittgensteina z inicjatywy Adolfa Hübnera pod nazw *Dni Wittgensteinowskie (Wittgenstein Tage)*. W skład komitetu zało ycielskiego wchodzili równie : Lore Hübner, Werner Leinfellner, Elisabeth Leinfellner, Paul Weingartner i Rudolf Haller. Rok wczniej Adolf Hübner i Lore Hübner założyli Towarzystwo Wittgensteinowskie, którego pierwszym prezydentem został Adolf Hübner. Z czasem Mi dzynarodowe Sympozja Wittgensteinowskie zyskały rozgłos i powszechne uznanie. Na wykłady zapraszano znanych filozofów z całego wiata, co z roku na rok podnosiło presti spotka . Ka de, uwzgl dniając najnowsze wyniki bada nad filozofii Wittgensteina, poruszało aktualne problemy filozoficzne. Zgodnie z intencj inicjatorów, profil wszystkich konferencji wyznacza filozofowanie kieruj ce si wymogami racjonalizmu i empiryzmu ustanowionymi przez Wittgensteina i filozofów z Koła Wiede skiego. Zamierzeniem organizatorów konferencji jest traktowanie filozofii Wittgensteina jako nieodł cznego elementu spotka w Kirchbergu.

Tegoroczne, 23 Mi dzynarodowe Sympozjum Wittgensteinowskie odbyło si w dniach 13-19 sierpnia 2000 r. Jego tematem była. *Racjonalno - irracjonalno (Rationality and Irrationality)*. Funkcje organizatorów i naukowych dyrektorów pełnili Barry Smith (Buffalo) i Berit Brogaard (Buffalo/Rochester). Patronat nad sympozjum sprawowali Minister Edukacji, Nauki i Kultury (Bundesministerin für Bildung, Wissenschaft und Kultur) oraz przedstawiciele władz regionalnych.

Obrady konferencyjne otworzył prezydent Austriackiego Towarzystwa Wittgensteinowskiego Paul Weingartner. Podkreślił obecno przedstawicieli krajów, które nie były dotychczas zbyt licznie reprezentowane: Europy Wschodniej, Skandynawii i Afryki. Barry Smith, jako członek komitetu organizacyjnego, zwrócił uwag na merytoryczny charakter tegorocznej konferencji. Temat *Racjonalno - irracjonalno* wskazuje na to, e jednym z celów sympozjum jest oddzielenie tego, co warto ciowe we współczesnej filozofii od tego, co ma tylko pozory rzetelnego filozofowania (zakazanie współczesnej myli filozoficznej „wirusem postmodernizmu”). Myl ta była widoczna w strukturze konferencji. W sekcji „Patologie rozu-

mu” (*Pathologies of Reason*) znalazły si ę mi dzy innymi takie zjawiska i nurty my lowe jak: przes d, ideologia, postmodernizm.

Symposium zgromadziło przedstawicieli o rodków wa nych dla filozofii analitycznej. Z bardziej znanych my licieli wymie my Johna R. Searle’a (Berkeley), Davida Armstronga (Sydney), Nicholasa Reschera (Pittsburgh), Kevina Mulligana (Genewa), Grahama Priesta (Queensland), Raimo Tuomela (Helsinki), Barbar Tversky (Stanford).

Strukturalnie symposium podzielone było na sesje plenarne i tematyczne. Wykłady odbywały si ę w j zyku angielskim, ale równie w niemieckim. Sesje tematyczne uszeregowane zostały w 21 grup. Przez pi ę dni w rozważano problemy zwi ązane mi dzy innymi z zagadnieniami dotycz ymi prawdy, uzasadniania, nauki, religii, psychologizmu, logiki racjonalno ci, logiki i teorii decyzji, typów racjonalno ci, etyki, znaczenia i intencjonalno ci, filozofii biologii, geografii racjonalno ci, filozofii Leibniza, Hume’a, Kanta. Jedna z grup po wi cona była wprost filozofii Wittgensteina. Wykłady w ramach poszczególnych tematów odbywały si ę równolegle, co wykluczało mo liwo uczestniczenia we wszystkich spotkaniach.

Pierwszego dnia wykład wygłosił mi dzy innymi John Searle, na temat słabo ci tak zwanego klasycznego modelu racjonalno ci (*The Classical Model of Rationality and its Weaknesses*). Wyznacza go sze tez: 1) przyczyn racjonalnego działania s przekonania i d ążenia (*beliefs and desires*), 2) racjonalno ść polega na podporz dkowaniu si ę okre lonej regułom, które wyznaczaj granice mi dzy racjonalnym i irracjonalnym my leniem i działaniem, 3) racjonalno ść stanowi odr ębny zdolno ść poznawcz ą, 4) przypadki osłabienia woli (to, co Grecy okre lali jako *akrasia*) wyst puj ą tylko wtedy, gdy dochodzi do zaburze ń w psychice (która poprzedza działanie), 5) rozum praktyczny powinien funkcjonowa ć, maj ąc na wzgl dzie cele i d ążenia, które chce osi ągn ąć, a cele te same w sobie nie podlegaj ograniczeniom racjonalno ci, 6) cało ciowy system racjonalno ci funkcjonuje jedynie wtedy, gdy zbiór pierwotnych d ążeń jest spójny (zwarty). Ka de z wymienionych twierdze ń Searle poddał krytyce. Kolejny wykład wygłosił Ronald de Sousa (Toronto) *A Profession of Stupidity: What is Philosophical Enlightenment?*

Drugiego dnia odbyły si ę wykłady: Kevina Mulligana (Genewa) - *On Stupidity and Its Relatives*; Grahama Priesta (Queensland) - *Why it is Irrational to Believe in Consistency* i Nicholasa Reschera (Pittsburgh) - *Infinite Regress and Rational Argumentation*. Mulligan argumentował za tezę, ę preferencje poznawcze s postawami opartymi na uczuciach i emocjach (*affective attitudes*). Głupota i inteligencja, jak wszystkie warto ci poznawcze, s silnie ze sob ą powi ązane; przenikaj si ę i uzupełniaj ą, a nie s sobie przeciwstawne. Graham Priest bronił tezy, ę nie mo ą odrzuci ę danego

połgu jako nieracjonalnego tylko dlatego, że jest on niespójny w danym zbiorze tez. Innymi słowy, spójno też filozoficznych nie jest koniecznym warunkiem ich racjonalności. Autor zwrócił uwagę, że powyższe twierdzenie jeszcze niedawno byłoby uznane za prowokacyjne, tymczasem to właśnie spójno jest czym irracjonalnym, przynajmniej w pewnych przypadkach.

Trzeciego dnia wystąpił: Ivan M. Havel (Praga) — *Emergent Rationality* i Ulrich Steinworth (Hamburg) - *Wann ist die Vernunft praktisch und die Normativität moralisch?* Tego samego dnia odbyła się sesja opatrzona tytułem *The Geography of Philosophical Reason*, która dotyczyła rozwoju filozofii w kontekście paradygmatu racjonalności na przykładzie trzech krajów: Australii (David Armstrong, Sydney - *Black Swan: Philosophy in Australia*), Polski (Jan Woleński, Kraków - *Rationalism and Irrationalism: The Case of Poland*) i Finlandii (Sami Pihlström, Helsinki - *Philosophy in Finland, Analytic and Post-Analytic*).

Następnego dnia miały miejsce wykłady Stephena Clarke'a (Liverpool) - *Posthumanism: Engineering in the Place of Ethics* i Barbary Tversky (Stanford) - *Multiplicity of Cognitive Spaces*, a tego dnia wykłady wygłosili J. C. Nyiri (Budapeszt - *The Picture Theory of Reason*) i Philippe Nemo (Paryż) - *The Invention of Western Reason*. Ostatni dzień był poświęcony filozofii Johna Searle'a, głównie problematyce ostatniej jego książki: *Rationality in Action*. Autor przedstawił jej treść, a komentarze wygłosili: Josef Mural (Praga) - *Searle on Institutional Facts*; Leonardo Zaibert (Wisconsin) - *On Gaps and Rationality*; Barry Smith (Buffalo) - *The Chinese Rune Argument*.

Polscy filozofowie byli do licznie reprezentowani na wszystkich dotychczasowych sympoziach. W tym roku wykłady, oprócz Jana Woleńskiego, wygłosili: Andrzej Bronk (KUL) - *Sind alle Religionen gleichermassen rational?*; Tadeusz Czarnecki (Kraków) - *On Wittgenstein's Distinction between Epistemic and Semantic Rationality*; Agnieszka Lekka-Kowalik (KUL) - *Immoral Research: One More Pathology of Reason*; Marek Pyka (Kraków) - *On Hume's Two Challenges to Practical Rationality*; Artur Rojszczak (UJ) — *Some Remarks on the Semanticalistic Representation of Intentionality*; Monika Walczak (KUL) - *The Bearers of Scientific Rationality*; Ewa Czarnecka-Biały (UJ) - *Rationality vs. Pathologies in Verbal Actions*.

Konferencji towarzyszyła wystawa poświęcona także Wittgensteinowi. Uczestnicy konferencji mieli możliwość zwiedzenia Muzeum Ludwiga Wittgensteina w pobliskim Trattenbachu.

Przyszłoroczne 24 Międzynarodowe Sympozjum Wittgensteinowskie ma być poświęcone filozofii Wittgensteina, okazji ku czemu jest przypadająca w 2001 roku pięćdziesiąta rocznica jego śmierci.